

Stanisław Siekierski

Katedra Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego

Biuletyn Polonistyczny 20/4 (66), 5-10

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

łem polonistów, bohemistów i rusycystów, zarówno historyków literatury, jak językoznawców. Na temat działalności polsko-NRD-owskiej komisji polonistycznej por. informację w BP, z. 58, s. 55-56.

W ostatnim czasie obserwuje się ożywienie współpracy warszawskiej polonistyki uniwersyteckiej z Instytutem Badań Literackich PAN. Współpraca ta znajduje wyraz m.in. w prowadzeniu przez pracowników IBL zajęć dydaktycznych na Wydziale Polonistyki UW, we wspólnym zorganizowaniu sesji poświęconej pamięci profesora Juliana Krzyżanowskiego oraz we wspólnym przygotowywaniu przez Zespół Historii Literatury Polskiej drugiej połowy XIX wieku UW (pod kierownictwem prof. J. Kulczyckiej-Saloni) i IBL PAN zbiorowego wydawnictwa pt. "Problemy literatury polskiej okresu pozytywizmu".

Prof. dr Roman Taborski

KATEDRA KULTURY POLSKIEJ UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

Katedra Kultury Polskiej powstała w roku akad. 1975/76 jako zespół dydaktyczny powołany do realizacji programu nauczania na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Organizacyjnie stanowi ona część składową Wydziału: nie prowadzi odrębnej rekrutacji studentów, nie realizuje też pełnego samodzielnego programu studiów. Zasadniczym jej celem dydaktycznym jest wprowadzenie studentów polonistyki w problematykę teoretyczną kultury, przygotowanie ich do analizowania wzajemnych związków między kulturą a naturą, kulturą a społeczeństwem, a także do samodzielnych analiz funkcji kultury symbolicznej w rozwoju społeczeństwa, do przyswojenia sobie podstawowych zasad wartościowania zjawisk kultury.

Zadania te realizowane są w sposób niejednorodny. Wspólny, jednolity program nauczania mają wszyscy studenci polonistyki tylko w pierwszym roku studiów: obowiązani są wtedy do uczestniczenia w zajęciach o charakterze konwersatoryjnym, których tematyka określona jest w programie bardzo szeroko: "Wybrane zagadnienia z teorii i historii kultury oraz kultury współczesnej". Na Uniwersytecie Warszawskim program ten reali-

zowany jest w sposób następujący: studenci poznają główne koncepcje socjologii kultury, związki kultury z procesami rozwoju społecznego, układy i stratyfikacje kultury, funkcje kultury w kształtowaniu osobowości, różne formy mecenatu i polityki kulturalnej państwa. Realizowany jest więc z myślą o tym, aby zagadnienia teoretyczne i historyczne analizowane były w konfrontacji z dokonaniem artystycznymi funkcjonującymi w bieżącym życiu kulturalnym (film, książka, przedstawienie teatralne).

Równolegle z konwersatorium prowadzony jest wykład podejmujący ważniejsze problemy teoretyczne z tego samego zakresu.

W pierwszym roku nauczania studenci słuchają również wykładu z historii kultury polskiej. W roku akad. 1977/78 wprowadzone zostaną także konwersatoria z historii kultury, które mają jednocześnie przygotowywać studentów do egzaminu z historii Polski.

W drugim roku nauczania rozpoczynają się konwersatoria specjalistyczne, które obejmują już tylko część studentów. Zajęcia te pogłębiają zdobyte na pierwszym roku wiadomości, a jednocześnie przygotowują słuchaczy do specjalistycznych seminariów magisterskich.

Konwersatoria specjalistyczne w drugim roku nauczania obejmują następujące zagadnienia: wybrane problemy z socjologii literatury (w tym jedno konwersatorium poświęcone jest takim zjawiskom, jak folklor), różne formy piśmiennictwa przedartystycznego itp.; drugi zespół obejmuje takie problemy, jak kształtowanie się myśli filmowej oraz rola filmu we współczesnej kulturze; dramat i teatr w kulturze XIX i XX wieku; funkcje środków masowego przekazu; muzyka i plastyka w kulturze polskiej. Konwersatoria te są prowadzone także przez specjalistów z innych wydziałów Uniwersytetu.

W trzecim roku nauczania pracownicy Katedry oraz współpracownicy z Instytutu Badań Literackich PAN prowadzą seminaria magisterskie z następujących dziedzin: socjologia literatury, folklorystyka, teatr i dramat, filmoznawstwo. Ponadto część studentów polonistyki uczestniczy w seminarium magisterskim prowadzonym na Wydziale Historii z zakresu historii kultury.

Magistranci Katedry Kultury Polskiej realizują więc taki sam tok studiów jak pozostali studenci polonistyki, koncentrując jednak uwagę na zajęciach zbliżonych do swych indywidualnych zainteresowań. Po obronie

pracy otrzymują tytuł magistra filologii polskiej. Formalnie mają takie same uprawnienia, jak pozostali studenci, przygotowanie "kulturalne" predestynuje ich jednak bardziej niż pozostałych do pracy w instytucjach wytwarzających bądź upowszechniających tę dziedzinę kultury, o której absolwent pisał swoją pracę magisterską.

Kadra pracowników Katedry składa się z dwu profesorów, jednego docenta, sześciu adiunktów oraz jednego stażysty. Realizuje ona program na Wydziale Polonistyki, zarówno na studiach stacjonarnych, jak zaocznych; w niewielkim wymiarze godzin prowadzi zajęcia na innych wydziałach.

Kierownikiem Katedry Kultury jest prof. dr hab. Jarema Maciszewski. Jego badania dotyczą głównie historii, ze szczególnym uwzględnieniem kultury wieku XVII. Poza wieloma artykułami, jak np.: "Nie tylko o historii" ("Nowe Drogi" 1972, nr 5), "Nauki społeczne i humanistyczne w idealistycznej i politycznej działalności partii w realizacji programu przyspieszenia społeczno-ekonomicznego rozwoju Polski" ("Nowe Drogi" 1973, nr 5), "Rosnąca rola nauk społecznych i humanistycznych" ("Nowe Drogi" 1975, nr 11), "O podręcznikach dla zreformowanej szkoły" ("Nowa Szkoła" 1975, nr 11) i in., prof. Maciszewski opublikował następujące książki: "Wojna domowa w Polsce 1606-1609" (Warszawa 1960), "Polska a Moskwa 1603-1618" (Warszawa 1967), "Szlachta polska i jej państwo" (Warszawa 1969).

W ostatnich latach kierownik Katedry koncentruje uwagę na polskiej kulturze politycznej.

Prace dydaktyczne i badawcze grupują się w trzech zespołach: Zespół Socjologii Literatury wraz z folklorystyką, Zespół Teatrolologii i Zespół Filmoznawstwa. Dorobek naukowy pracowników Katedry związany jest z poprzednimi miejscami pracy poszczególnych członków zespołów, a wspólny program badań naukowych wiąże się częściowo także z zespołami naukowymi, do których poprzednio należeli obecni pracownicy Katedry. Dotyczy to przede wszystkim tych, którzy przeszli do Katedry z innych zespołów Wydziału Polonistyki.

Pracownicy Zespołu Socjologii Literatury wnieśli do Katedry różnorodne doświadczenia naukowe. Doc. dr Stanisław Siekierski badał funkcjonowanie literatury we współczesnej kulturze. Opublikował szereg

rozpraw na temat roli księgozbiorów bibliotecznych w różnych środowiskach społecznych, m.in. "Nowości w bibliotekach publicznych" (Warszawa 1970). Badał także rolę literatury na wsi współczesnej, m.in. w pracach: "Recepcja literatury pięknej na wsi" (Warszawa 1968), "Czytelnictwo młodzieży wiejskiej" (praca zbiorowa, 1971) oraz recepcję literatury klasycznej, np. "Twórczość Henryka Sienkiewicza w świadomości współczesnych pamiętnikarzy", w: "Sienkiewicz dzisiaj" (1968), "Czytelnicza recepcja Marii Konopnickiej w Polsce Ludowej", w: "Maria Konopnicka" (Warszawa 1972), "Miejsce książek Żeromskiego w czytelnictwie współczesnym" ("Regiony" 1975, nr 4). Obecnie we współpracy z Instytutem Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej doc. Siekierski przygotowuje pracę na temat miejsca literatury pięknej w życiu kulturalnym młodzieży pracującej.

Zainteresowania dra Andrzeja Mencwela skupiają się na literaturze współczesnej, stąd wiele jego studiów i artykułów na ten temat w prasie literackiej i naukowej oraz tom szkiców pt. "Sprawa sensu" (Warszawa 1972). Jednocześnie podjął studia nad związkami literatury z procesami kulturowymi zarówno na przełomie wieków XIX i XX, jak we współczesności, czego wynikiem jest studium z pogranicza antropologii kultury i socjologii literatury pt. "Stanisław Brzozowski. Kształtowanie się myśli krytycznej" (Warszawa 1977). Dr Mencwel opracował także obszerny wybór tekstów z zakresu światowych osiągnięć socjologii literatury, pt. "W kręgu socjologii literatury" (Warszawa 1977), a także opublikował szereg artykułów z zakresu socjologii literatury, m.in. "Literatura a socjologia" ("Miesięcznik Literacki" 1974, nr 2). Obecne prace tego badacza dotyczą teoretycznych problemów gatunków paraliterackich.

Dr Roch Sulima koncentruje uwagę na piśmiennictwie ludowym, zarówno chłopskim, jak robotniczym. Przygotował on do druku rozprawę pt. "Świat p...niętników", gdzie podjął problem genezy i historii pamiętnikarstwa chłopskiego; wydał tom szkiców pt. "Folklor i literatura" (Warszawa 1977); przygotowuje do druku nowy tom szkiców pt. "Dokument a literatura", w którym podjął problem relacji zachodzących między literaturą a takimi formami piśmiennictwa, jak pamiętniki, listy, teksty użyt-

kowe. Opublikował też szereg artykułów w czasopismach naukowych, m.in. "Techne i ars, czyli w kręgu kultury robotniczej" ("Regiony" 1977, nr 1).

W programie pracy zespołu przewiduje się skierowanie uwagi zarówno członków tej komórki, jak innych pracowników Katedry, na funkcjonowanie we współczesnej kulturze nowych zjawisk artystycznych, jak np. różne formy piśmiennictwa paraliterackiego wykorzystywane w różnych środkach przekazu pozaprofesjonalnych grup twórców kultury (teatry amatorskie, kluby filmowe itp.).

Zespół Teatrolologii zajmuje się problemami teatru końca XIX i początku XX wieku oraz współczesnymi problemami teatrów eksperymentalnych.

Prof. dr Roman Taborski w ostatnich latach zajmował się głównie teatrem i literaturą w okresie Młodej Polski oraz tradycjami polsko-austriackich kontaktów kulturalnych; opublikował m.in. książki "Życie literackie młodopolskiej Warszawy" (Warszawa 1974) i "Wśród wiedeńskich poloników" (Kraków 1974), wydał dramaty Stanisławy Przybyszewskiej (Gdańsk 1975). Ostatnio przygotował monografię warszawskich teatrów prywatnych w okresie Młodej Polski, bierze udział w pracach nad kilkutomową historią teatru polskiego podjętą w Instytucie Sztuki PAN.

Dr Zbigniew Osiński podjął problematykę teatru nowatorskiego: opublikował na ten temat m.in. książkę pt. "Teatr Dionizosa" (Kraków 1972) oraz przygotował rozprawę habilitacyjną nt. "Teatru Grotowskiego", która zakwalifikowana została do druku. Z ciekawszych artykułów dra Osińskiego można wymienić rozprawkę "Widz w teatrze Laboratorium", opublikowaną w pracy zbiorowej "Problemy poetyki pragmatycznej" (Warszawa 1977).

Dr Jadwigę Jakubowską interesowała dotychczas głównie dramaturgia Jerzego Szaniawskiego - w najbliższym czasie w Bibliotece "Polonistyki" ukaże się jej pióra monografia twórczości tego pisarza. Ponadto dr Jakubowska zajmuje się kontaktem widza z teatrem (stały felieton w "Żołnierzu Wolności") oraz teatrem studenckim.

Zespół Filmoznawstwa, który, podobnie jak Zespół Dramatu i Teatru, przeszedł do Katedry z Instytutu Literatury Polskiej, zajmuje się

historią polskiej myśli filmowej oraz adaptacją filmoznawczej literatury światowej – zarówno dla celów dydaktycznych, jak ogólnopoznawczych.

Dra Wojciecha Wierzewskiego interesują dwa zasadnicze problemy: kinematografia radziecka oraz współczesna kinematografia polska, które analizuje on z punktu widzenia teorii, twórczości, upowszechnienia. Opublikował m.in. dwie książki: "Od Czerwonych diabłów do Twego współczesnego" (Warszawa 1971) – jest to tom szkiców o kinie radzieckim, oraz "Kultura filmowa. Problemy upowszechniania" (Warszawa 1971). Współuczestniczył także w opracowaniu "Antologii polskiej myśli teatralnej i filmowej" (Warszawa 1971) i przygotował do druku dwie publikacje: "Adaptacja literatury w polskim filmie" oraz "W stronę kultury filmowej". Ta ostatnia praca podejmuje problem upowszechniania kultury filmowej w naszym kraju.

Dr Jadwiga Bocheńska w wyniku badań nad historią polskiego filmoznawstwa ogłosiła rozprawę "Polska myśl filmowa do roku 1939" (Wrocław 1974) oraz "Antologię tekstów filmowych z lat 1898–1939" (Wrocław 1975). Opublikowała także artykuł dotyczący semiologii filmu (w książce zbiorowej "Wstęp do badania dzieła filmowego", Warszawa 1974).

Wspólny program naukowy Katedry powstaje więc – jak widać – przez koncentrację wysiłków pracowników różnych specjalności nad badaniami kultury polskiej, ze szczególnym uwzględnieniem kultury współczesnej.

Doc. dr Stanisław Siekierski

ZAKŁAD FILOLOGII POLSKIEJ WYDZIAŁU HUMANISTYCZNEGO
FILII UNIwersytetu warszawskiego
W BIAŁYMSTOKU

(dotyczy roku akad. 1976/1977)

A. Skład osobowy

Doc. dr hab. Irena Maciejewska, doc. dr Andrzej Goreń, doc. dr Andrzej Z. Makowiecki, dr Jolanta Brach-Czaja, dr Anna Goreń, dr Ha-